

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 27.12.2016
Sayı: 1223

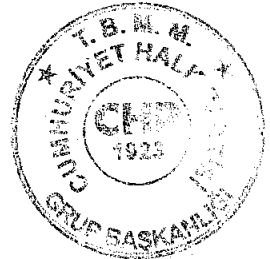
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

4721 Sayılı Türk Medeni Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesiyle ekte sunulmuştur. Gereğini arz ederim. 21.12.2016

Saygılarımla.

Av. Mahmut TANAL
CHP İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	03 Ocak 2017		E.No: 2/1549	
Ysm.Üm.	Bşk. Yrd.	Başkan	Gn.Sek. Yrd.	Gen.Sek.
AT	AB	K.D.	K.D.	AT
TBMM BAŞKANI	A. A. 9			

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
27 Aralık 2016
Numara:

TBMM GENEL FİDANK
27 Aralık 2016
No: 101357

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de transseksüel bireylere cinsiyet değiştirme ameliyatı geçirdikten sonra, bu değişikliği nüfus sicillerine yansıtma hakları 1988 yılında 743 sayılı Medeni Kanunda yapılan bir değişiklik ile ilk defa tanınmıştır. Ancak konu ile ilgili sorunlar günümüz itibariyle halen çözülememiştir.

Toplum nezdinde; cinsiyet, cinsel yönelim, cinsel kimlik gibi gerekçelerle kişilerin ayrımcılığa uğraması nefret suçunun mağduru konumunda olmalarının engellenmesi gerekmektedir. Konu AİHS madde 8 uyarınca da değerlendirildiğinde, tamamen kişinin özgürlük alanı dahilinde olduğu açıktır. Bu yönde AİHM kararları da mevcuttur. Kişiler hiçbir şekilde devlet eliyle bu konular hakkında zorla bir seçim yapmak durumunda bırakılamazlar.

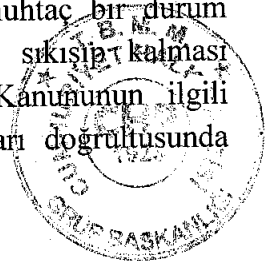
Medeni Kanun madde 40 “ Cinsiyet Değiştirme” başlığı altında cinsiyet değiştirmek isteyen kimsenin taşınması gereken şartları düzenlemiştir. İlgili maddede aranan şartlardan bir tanesi ise “Üreme yeteneğinden sürekli şekilde yoksun bırakılma” şartıdır. Konu AİHM’ne bir dava ile taşınmıştır. Kararda özellikle AİHS madde 8’deki özel hayata saygı hakkı vurgusu yapılmak suretiyle; konu iki başlık altında değerlendirilmiştir.

İlk başlık müdahalenin “Haklı Bir Amaca Hizmet Edip Etmediği”dir. İlgili kararda, Türkiye “sağlığın korunması” olarak bir tez öne sürmüş olsa da AİHM’ni bu konuda ikna edememiştir. Zira AİHM’in de tespit ettiği üzere özel olarak üreme yeteneğinden yoksunluk şartının sağlığın korunması amacına nasıl hizmet ettiği açıklanamamıştır.

İkinci başlık ise müdahalenin “Gerekli Olup Olmadığı”dır. Medeni Kanunun 40. Maddedeki düzenlemesi pek çok transseksüel bireyi, yasal veya tıbbi bir gözetim olmadan hormon tedavilerine ve cerrahi operasyonlara başvurmak zorunda bırakmaktadır. Bu bakımdan AİHS madde 8’de düzenlemesini bulan özel hayata saygı hakkının ihlali niteliğinde sayılabilir.

AİHS madde 8 Madde “Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gereklidir.” Hükmünü haizdir. Bu düzenlemenin Anayasa 90. Madde ışığında da düşünüldüğünde, iç hukuk ile uyum halinde olması gerekli olduğu açıktır.

İç hukukta gerekli düzenlemelerin yapılması suretiyle transseksüel bireylere hem tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelerin hem de Anayasal hakların bir gereği olan haklar sağlanmalıdır. Transseksüel bireylerin durumu hastalık veya tedaviye muhtaç bir durum olarak nitelenemeyeceği gibi hukuki düzenlemelerin de bu çerçevede sıkıştırılması düşünülemez. İşbu teklif ile; izah edilen nedenlerle Türk Medeni Kanununun ilgili maddesinin tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmeler ve AİHM kararları doğrultusunda düzenlenmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun “Cinsiyet Değişikliğinde” başlığını taşıyan 40. Maddesinin değiştirilmesi ile; cinsiyet değişikliğinde aranan üreme yeteneğinden sürekli şekilde yoksun bırakılma şartının kaldırılması amaçlanmıştır. Bu sayede bireylerin vücut bütünlüğüne, kendi iradeleri dışında bir zorunluluk hali ile müdahale edilmesinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

